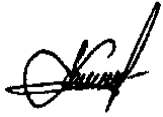

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ХОДАКІВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 330.322:631.16

**ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Житомир – 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Житомирському національному агроекологічному університеті.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Павловська Людмила Денисівна,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
завідувач кафедри економіки підприємства

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Вініченко Ігор Іванович,
Дніпропетровський державний
аграрний університет,
завідувач кафедри економічної теорії
та економіки сільського господарства

кандидат економічних наук, доцент
Поліщук Олександр Анатолійович,
Вінницький торговельно-економічний
інститут Київського національного
торговельно-економічного університету,
доцент кафедри фінансів

Захист відбудеться 26 вересня 2013 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.083.02 у Житомирському національному агроекологічному університеті Міністерства аграрної політики та продовольства України за адресою: 10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7, ауд. 55.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Житомирського національного агроекологічного університету Міністерства аграрної політики та продовольства України за адресою: 10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7.

Автореферат розісланий 23 серпня 2013 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

Л. В. Тарасович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основним механізмом реалізації стратегічних цілей економічного розвитку підприємства, інструментом активізації інноваційної діяльності та ключовою умовою зростання ринкової вартості його активів виступають інвестиції. Розуміння суті й технології процесу нарощування та використання капіталу дає змогу підприємствам ефективно здійснювати виробничу та фінансову діяльність, раціонально використовувати матеріальні, фінансові й трудові ресурси. Вагомого значення нині набувають інвестиції в сільському господарстві, які характеризуються капіталомісткістю виробництва продукції, різноманітністю форм і особливостей залучення й використання, значним періодом між початком інвестування та отриманням ефекту від них. В умовах ринку інвестиційне забезпечення економічного розвитку стало запорукою формування конкурентоспроможності як окремих сільськогосподарських підприємств, так й аграрного сектора економіки в цілому.

Враховуючи зазначене, належне інвестиційне забезпечення є об'єктивною умовою ефективної діяльності вітчизняних підприємств, переходу до нової якості їх економічного розвитку, що вказує на необхідність застосування сучасних принципів та методів здійснення цього процесу. Відтак, проблема формування адекватного сучасним умовам інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств потребує ґрунтовного дослідження.

Питанням теорії та практики інвестиційного забезпечення розвитку підприємств приділено значну увагу вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Дослідженням зазначеної тематики займалися такі відомі зарубіжні вчені, як Ю. Брігхем, Л. Гітман, В. Паретто, П. Самуельсон, У. Шарп та ін. Питання інвестиційного забезпечення розвитку підприємств відображено у працях багатьох вітчизняних вчених, серед яких: В. Геєць, М. Герасимчук, І. Крейдич, І. Лукінов, О. Мертенс, А. Пересада, П. Рогожин, В. Савчук та ін. Проблеми інвестиційного забезпечення економічного розвитку саме сільськогосподарських підприємств вивчали В. Андрійчук, І. Вініченко, С. Гуткевич, М. Дем'яненко, М. Кісіль, М. Коденська, Є. Ланченко, Ю. Лупенко, Г. Підлісецький, О. Поліщук, О. Ролінський, П. Саблук та ін. Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання розробки методичного підходу до інтегральної оцінки інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств, удосконалення методики діагностики та обґрунтування алгоритму моніторингу інвестиційних ризиків їх економічного розвитку; формування організаційного механізму інвестиційного забезпечення аграрних підприємств у зоні радіаційного забруднення тощо. Це зумовило необхідність проведення окремого дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Житомирського національного агроекологічного університету за темою:

«Розробити та обґрунтувати стратегічні напрями і пріоритети формування конкурентоспроможного аграрного сектору економіки Північно-Західного регіону України» (номер державної реєстрації 0110U002406), в межах якої автором розроблено теоретичні та науково-прикладні засади інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Відповідно до мети в роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- уточнити понятійний апарат проблеми дослідження, зокрема трактування сутності інвестицій, інвестування та ефективності інвестицій;
- удосконалити методiku оцінки рівня інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств;
- визначити фактори, що найсуттєвіше впливають на інвестування економічного розвитку сільськогосподарських підприємств та виявити проблеми їх інвестиційної діяльності;
- здійснити діагностику інвестиційних ризиків економічного розвитку сільськогосподарських підприємств на основі удосконаленого підходу;
- запропонувати методичний підхід до інтегральної оцінки інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств;
- надати пропозиції щодо формування організаційного механізму інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств у зоні радіаційного забруднення;
- обґрунтувати алгоритм моніторингу інвестиційних ризиків економічного розвитку сільськогосподарських підприємств;
- сформулювати стратегічні напрями поліпшення інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Об'єктом дослідження є процес інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області. *Предметом дослідження* є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є системний підхід та діалектичний метод пізнання, які застосовувалися для вивчення фундаментальних положень економічної науки щодо особливостей інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. З метою аналізу кількісних та якісних показників інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств використано *статистико-економічний метод*, а саме його прийоми – *групування* (для ідентифікації основних проблеми інвестиційного забезпечення досліджуваних підприємств), *графічний* (для наочного відображення отриманих результатів), *порівняння* (для конкретизації та уточнення понятійного апарату дослідження), *кореляційно-регресійний аналіз* (для вивчення множинних зв'язків між інвестиційним забезпеченням та економічною ефективністю сільськогосподарських

підприємств). За допомогою *монографічного методу* досліджено особливості інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Розрахунково-конструктивний метод*, зокрема його прийоми *екстраполяції, інтегральних індексів, аналітичних розрахунків, оцінки різних варіантів вирішення питань* та *евристичний* використано для оцінки ризиків інвестиційної діяльності та побудови кадастрової системи інвестиційного забезпечення окремих сільськогосподарських підприємств. При використанні *абстрактно-логічного методу* (приймів *індукції та дедуції, аналізу та синтезу, співставлення, програмування і прогнозування*) розроблені рекомендації щодо економічного поліпшення інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. При обґрунтуванні багатоваріантності інвестиційного забезпечення досліджуваного підприємства використано *економіко-математичний метод* (прийом *математичного програмування*). За результатами використання *соціологічного методу* (приймів *анкетування та соціометричного опитування*) з'ясовано стан та основні пріоритети інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Інформаційну базу дослідження склали відповідні законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні матеріали Державної служби статистики України, інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України, дані Головного управління статистики в Житомирській області, Департаменту агропромислового розвитку Житомирської обласної державної адміністрації, дані первинного обліку та звітність сільськогосподарських підприємств Житомирської області різних організаційно-правових форм, праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем дослідження, результати соціологічних опитувань, а також ресурси світової інформаційної мережі *Internet*.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

вперше:

- запропоновано методичний підхід до інтегральної оцінки інвестиційного забезпечення економічного розвитку багатогалузевих сільськогосподарських підприємств з метою диференціації рівня їх інвестиційної привабливості;

удосконалено:

- трактування поняття «інвестиції», під яким, на відміну від існуючих, запропоновано розуміти всі види капіталу, що вкладається юридичними та фізичними особами для одержання економічного, соціального та екологічного ефекту;
- методика оцінки рівня інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств на основі комплексного використання критеріїв, індикаторів та показників, зокрема обсягу та структури інвестиційних ресурсів, розміру виробничих витрат на одиницю площі, коефіцієнта окупності витрат;
- методичний підхід до діагностики інвестиційних ризиків економічного розвитку сільськогосподарських підприємств на основі ідентифікації, системного врахування та кількісної оцінки політичних, правових, та фінансово-економічних ризиків;

дістали подальшого розвитку:

- визначення факторів, що найсуттєвіше впливають на інвестування економічного розвитку сільськогосподарських підприємств, до яких віднесено фізичний розмір підприємства, масштаби його господарської діяльності, рівень інтенсивності та ефективності виробництва;
- пропозиції щодо формування організаційного механізму інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств у зоні радіаційного забруднення, які передбачають надання цим територіям особливого нормативно-правового статусу, зміни фіскальної політики, впровадження стратегії системного відродження сільських територій;
- алгоритм моніторингу ризиків для економічного розвитку сільськогосподарських підприємств, який передбачає управління релевантними інформаційними потоками, виділення тренда зміни значень фактору ризику та визначення його сезонних коливань, виокремлення випадкової складової варіаційного ряду, аналіз та інтерпретацію отриманих результатів;
- обґрунтування стратегічних напрямів поліпшення інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств, до яких віднесено створення інвестиційних фондів та кадастрової системи на право здійснення інвестицій; розширення кредитування за державними гарантіями; удосконалення лізингової діяльності та державної підтримки щодо впровадження інновацій у виробництво; формування механізму підтримки інвестування особистих селянських господарств.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані та обґрунтовані положення й рекомендації є підґрунтям для розв'язання теоретичних та практичних проблем інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Пропозиції та рекомендації автора щодо комплексної оцінки інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств на основі застосування критеріїв економічного розвитку та індикативних показників обсягу та структури інвестиційних ресурсів; рекомендації щодо моніторингу ризиків для економічного розвитку сільськогосподарських підприємств, які передбачають виділення тренда зміни значень фактора ризику та визначення його сезонних коливань, використано СВК «Ружинський» (довідка № 97 від 13 лютого 2013 р.).

Методичний підхід до діагностики інвестиційних ризиків економічного розвитку сільськогосподарських підприємств на основі ідентифікації політичних, правових та фінансово-економічних ризиків, використано управлінням агропромислового розвитку Ружинської районної державної адміністрації (довідка № 65/2 від 18 лютого 2013 р.).

Теоретико-методологічні та методичні розробки, обґрунтовані в дисертаційному дослідженні, використовуються у навчальному процесі Житомирського національного агроекологічного університету при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Економічна діагностика», «Інвестування» (довідка № 1554 від 20 лютого 2013 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи є підсумком особистих наукових досліджень. Особистим внеском автора є обґрунтування теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано ті положення, які є особистими розробками автора.

Апробація результатів дослідження. Основні результати і висновки наукових досліджень апробовано у доповідях та обговореннях на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів, магістрів та студентів «Інновації для сільського господарства» (Житомир, 2009); Міжнародній науково-практичній конференції «Зрівноважений розвиток регіонів в умовах глобалізації» (Житомир, 2010); П'ятій міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення» (Київ, 2011); Міжнародному семінарі-форумі «Майбутнє світу» (Мінськ, 2012); Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Аграрний форум – 2013» (Суми, 2013); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентоспроможного сільського господарства України» (Київ, 2009); Всеукраїнській науково-практичній конференції, присвяченій 40-річчю економічного факультету «Обліково-аналітичне та фінансове забезпечення розвитку АПК України: проблеми і перспективи» (Житомир, 2010); Шостій міжфакультетській науково-практичній конференції молодих вчених «Формування стратегії розвитку регіонального АПК» (Житомир, 2010); Четвертій міжфакультетській науково-практичній конференції молодих вчених «Формування стратегії розвитку регіонального АПК» (Житомир, 2008); П'ятій міжфакультетській науково-практичній конференції молодих вчених «Формування стратегії розвитку регіонального АПК» (Житомир, 2009).

Публікації. За матеріалами дисертації опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 5,62 друк. арк., у т. ч. 7 – у наукових фахових виданнях (3,22 друк. арк.), одноосібних публікацій – 10.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (267 найменувань), додатків. Текстова частина містить 176 сторінок комп'ютерного тексту, 44 таблиці, 26 рисунків та 12 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, розглянуто стан вивчення проблеми, визначено мету й основні завдання дослідження, встановлено об'єкт, предмет і методи дослідження, виділено основні елементи наукової новизни, сформульовано практичне значення та апробацію отриманих результатів.

У першому розділі – «**Теоретичні основи інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств**» – уточнено

поняття «інвестиції», «інвестування» та «ефективність інвестицій»; визначено зміст, види та джерела інвестиційних ресурсів сільгосппідприємств; досліджено методичні аспекти оцінки інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств за організаційно-економічними рівнями; розкрито особливості формування та використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Запропоновано відображати у змісті поняття «інвестиції» лише узагальнені характеристики, що свідчать про нерозривний зв'язок інвестицій та капіталу, а також різноманіття їх видів, об'єктів, суб'єктів, напрямів та цілей. Інші ознаки слід розглядати вторинними, тобто такими, що деталізують первинні характеристики. Інвестиції слід розглядати як всі види капіталу, що вкладається юридичними та фізичними особами з метою одержання економічного, соціального та екологічного ефекту. Процес вкладання всіх видів капіталу в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для поставленої мети визначено як інвестування. Результативність інвестування визначається ефективністю інвестицій – співвідношенням результатів інвестування і витрат інвестиційних ресурсів на їх отримання, яке забезпечує максимальний вихід якісної (екологічно безпечної) продукції з одиниці застосовуваних ресурсів.

Для оцінки конкретного інвестиційного проекту та рівня інвестиційного забезпечення підприємства чи сукупності підприємств доцільно застосовувати систему показників інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств (рис. 1).

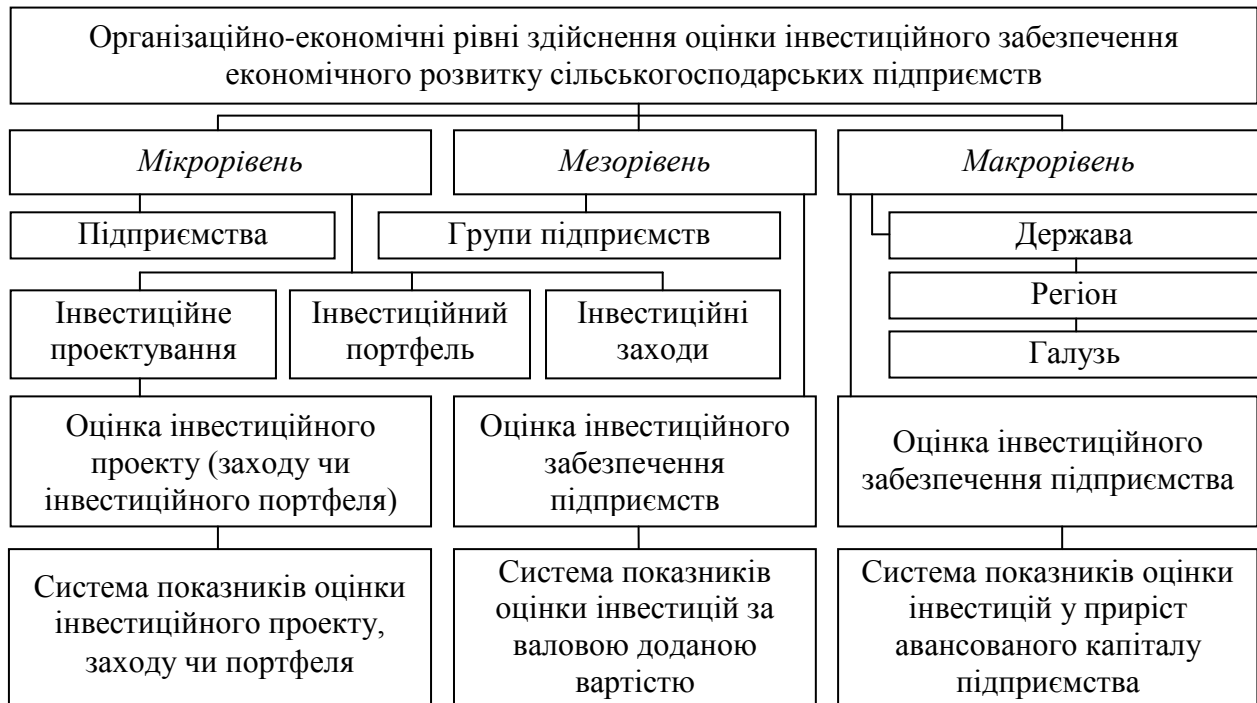

Рис. 1. Оцінка інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств за організаційно-економічними рівнями

Комплексний, системний підхід до оцінки інвестиційного забезпечення на основі використання запропонованої системи відповідних індикативних показників уможливить отримання точних та достовірних даних щодо стану інвестиційного забезпечення, його причин і тенденцій розвитку, а відтак – сприятиме розробці системи заходів щодо поліпшення останнього.

Теоретично обґрунтовано, що у сільському господарстві на здійснення інвестиційних вкладень впливають ряд чинників, окремі з яких піддаються впливу з боку аграрних підприємств, інші – не належать до їх компетенції. До чинників, які залежать від аграрних підприємств і на які останні можуть впливати протягом виробничого процесу або ж планувати на найближчу перспективу, віднесено урожайність сільськогосподарських культур та продуктивність худоби, вибір об'єкта першочергових інвестицій, спеціалізація і концентрація виробництва, технологія виробництва основних видів продукції сільського господарства, характер інвестицій (довго- чи короткострокові), рівень продуктивності праці та собівартість виробництва продукції. До чинників опосередкованого впливу на обсяги інвестицій належать ціни на сільськогосподарську та промислову продукцію, відсоткова ставка на кредитні ресурси, податкові ставки на прибуток, інфляція, сезонність агровиробництва, попит на продукцію з урахуванням співвідношення цін, квотування агровиробництва та світовий рівень цін.

У другому розділі – **«Сучасний стан інвестиційної діяльності як чинник економічного розвитку сільськогосподарських підприємств»** – досліджено особливості інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області; проаналізовано сучасний стан та проблеми інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств; проведено оцінку інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств у зоні радіаційного забруднення, а також розраховано рівень ефективності інвестиційних вкладень.

Проведені дослідження вказують на те, що річні обсяги інвестицій в економіку Житомирської області залишаються на низькому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, що пояснюється, передусім, недосконалою законодавчою базою, нерозвиненими фондовим ринком та фінансово-кредитною системою, високим податковим тиском, неефективним використанням амортизаційних відрахувань, а також низьким рівнем трансформації заощаджень населення до інвестування. Такий стан, в свою чергу, зумовлює відплив вітчизняних капіталів за кордон та не сприяє залученню іноземних інвестицій в економіку області.

Встановлено, що у 2011 р. потреба в інвестиціях для оновлення основних засобів сільськогосподарських підприємств регіону дослідження склала 1506 млн грн, що на 24 % менше, ніж у 2006 р., у т. ч. в розрахунку на 1 підприємство – 1158,5 тис. грн (табл. 1). Фактичний обсяг інвестицій склав 274,7 млн грн (у 3,7 раза більше, ніж у 2006 р.), у т. ч. в розрахунку на 1 підприємство – 211,3 тис. грн. Як результат, сума дефіциту в інвестиціях склала 1231,3 млн грн або 947,2 тис. грн в розрахунку на 1 підприємство, а рівень забезпечення інвестиційними ресурсами – 18,2 %. В цілому протягом

2006–2011 рр. рівень забезпечення інвестиційними ресурсами сільськогосподарських підприємств Житомирської області збільшився на 14,5 пунктів.

Таблиця 1

**Рівень забезпечення інвестиціями сільськогосподарських підприємств
Житомирської області**

Показник	Рік				2011 р. до 2006 р., %
	2006	2009	2010	2011	
Потреба в інвестиціях*, млн грн	1981,3	1477,6	1489,5	1506,0	76,0
у т. ч. в розрахунку на:					
1 підприємство, тис. грн	1426,4	1095,3	1150,2	1158,5	81,2
1 га с.-г. угідь, тис. грн	3,6	2,9	3,1	3,1	86,1
1 працівника, тис. грн	44,2	75,8	82,8	82,7	187,1
1 тис. грн вартості основних засобів, тис. грн	1,22	0,80	0,78	0,72	59,0
Фактичний обсяг інвестицій в оновлення основних засобів, млн грн	73,6	128,0	177,6	274,7	3,7 р.
у т. ч. в розрахунку на:					
1 підприємство, тис. грн	53,0	94,9	137,1	211,3	4,0 р.
1 га с.-г. угідь, тис. грн	0,1	0,3	0,4	0,6	6,0 р.
1 працівника, тис. грн	1,6	6,6	9,9	15,1	9,4 р.
1 тис. грн вартості основних засобів, тис. грн	0,05	0,07	0,09	0,13	2,6 р.
Рівень забезпечення інвестиціями, %	3,7	8,7	11,9	18,2	14,5 п.п.
Сума дефіциту інвестицій, млн грн	1907,7	1349,6	1311,9	1231,3	68,8
у т. ч. в розрахунку на:					
1 підприємство, тис. грн	1373,4	1000,4	1013,1	947,2	69,0
1 га с.-г. угідь, тис. грн	3,5	2,7	2,7	2,6	74,3
1 працівника, тис. грн	42,6	69,2	72,9	67,7	158,9
1 тис. грн вартості основних засобів, тис. грн	1,18	0,73	0,68	0,59	50,0

*Примітка: мінімальною потребою в інвестиціях вважається необхідний обсяг коштів для оновлення основних засобів сільськогосподарських підприємств.

Рівень рентабельності інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області протягом 2006–2011 рр. коливався у досить широкому діапазоні: мінімальне значення показника мало місце у 2009 р. – 8,5 %, максимальне – у 2010 р. – 77,6 %. У 2011 р. цей показник склав 66,9 % і порівняно з 2006 р. зріс на 15,4 пункти, що свідчить про поліпшення в цілому інвестиційної привабливості аграрних підприємств регіону.

За структурою інвестування в основний капітал сільськогосподарських підприємств Житомирської області протягом 2006–2011 рр. витрати на будівництво зросли у 5,7 раза і склали у 2011 р. 28 млн грн, в т. ч. у рослинництві – у 5,2 раза (136 млн грн); тваринництві – у 10 разів (13 млн грн); витрати на придбання машин і обладнання зросли у 3,8 раза до рівня 242 млн грн у 2011 р., у т. ч. в рослинництві – у 3,9 раза (213,5 млн грн); тваринництві – у 3,9 раза (25,8 млн грн).

Виявлено, що джерелами фінансування інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств Житомирської області є: власні фінансові

ресурси і внутрішньогосподарські резерви підприємств; запозичені фінансові ресурси; залучені фінансові кошти, які отримують від продажу акцій, пайових і інших внесків членів трудових колективів; грошові кошти, які централізуються об'єднаннями підприємств в установленому порядку; кошти позабюджетних фондів; кошти державного бюджету, які надаються на безповоротній і поворотній основі; кошти місцевих бюджетів; кошти іноземних інвесторів (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка обсягу інвестицій в основний капітал сільськогосподарських підприємств Житомирської області за джерелами фінансування у 2006–2011 рр.

Оцінка основних показників функціонування сільськогосподарських підприємств Житомирської області уможливила ідентифікацію ключових проблем, що перешкоджають їх економічному розвитку, в т. ч. й у контексті інвестиційного забезпечення, зокрема: 1) брак фінансових ресурсів для ведення господарської діяльності; 2) недостатній рівень професійної підготовки керівників, передусім, з питань застосування сучасних технологій виробництва продукції, організації та управління праці; 3) енерго- та ресурсозатратні технології виробництва продукції; 4) високий ступінь морального та фізичного зносу техніки й устаткування; 5) низький рівень забезпеченості інформаційними ресурсами та співробітництва з суб'єктами ринкової інфраструктури; 6) недостатня участь сільськогосподарських підприємств у інтеграційних процесах (за горизонтальним та вертикальним векторами).

За результатами здійсненого групування сільськогосподарських підприємств Житомирської області встановлено, що обсяг інвестування прямо пропорційно залежить від розміру підприємства (площі сільськогосподарських угідь), масштабів діяльності сільськогосподарських підприємств (збільшенням

валової продукції), рівня інтенсивності та ефективності виробництва. Водночас, понад 15 % сільськогосподарських підприємств Житомирщини взагалі не отримують інвестицій. За даними проведеного соціометричного опитування керівників та головних спеціалістів сільськогосподарських підприємств Житомирської області, в якому взяли участь 378 респондентів, понад 75 % опитаних вважають свій рівень інвестиційного забезпечення низьким. У структурі джерел надходження інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області у середньому за 2009–2011 рр. найбільшу частку займають вітчизняні інвестиції – 49 % та власні кошти підприємств – 45 %. При цьому, частка інвесторів з країн СНД та інших країн світу становить лише 6 %.

Основними причинами високого ризику інвестування галузі сільськогосподарського виробництва Житомирської області за даними соціометричного опитування є: недостатня державна підтримка аграрного сектора економіки; надмірний податковий тиск, нестабільність економічної системи регіону, низький рівень кваліфікації працівників сільськогосподарських підприємств (рис. 3).

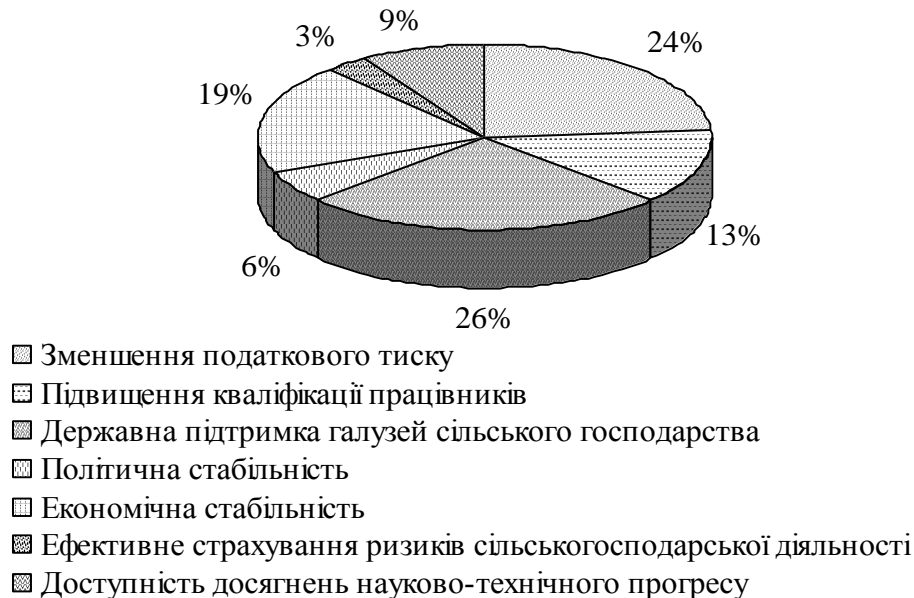

Рис. 3. Розподіл пріоритетів щодо зменшення ризику залучення інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області

Крім того, на думку респондентів реалізація державної інвестиційної політики у контексті інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств повинна здійснюватися за такими напрямками: реформування діючої амортизаційної системи шляхом створення відповідних економічних, правових та організаційних засад, орієнтованих на прискорення технічного прогресу, інвестиційний розвиток та фінансове зміцнення аграрних підприємств; удосконалення нормативно-правової бази інвестиційної діяльності і забезпечення на цій основі надійного інституційного захисту прав інвесторів, створення рівних умов господарювання для вітчизняних та іноземних інвесторів; стимулювання нарощування обсягів

заощаджень громадян та збільшення їх інвестиційної складової, посилення ролі в цьому інституційних інвесторів – страхових та пенсійних фондів.

У системі заходів щодо поліпшення рівня інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств радіаційно забруднених районів Житомирської області за даними аналізу проведених групувань слід враховувати такі чинники, як розмір підприємств, масштаби їх діяльності, рівень інтенсивності та ефективності виробництва. До зони пріоритетної інвестиційної привабливості належать такі галузі сільського господарства: зерновиробництво, насінництво, льонарство, картоплярство, хмелярство. Середня інвестиційна привабливість характерна для галузей скотарства, свинарства, садівництва, птахівництва та вирощування соняшнику. Найменш інвестиційно привабливими є вирощування цукрових буряків, ріборозведення та овочівництво.

У третьому розділі – «**Напрями та перспективи залучення інвестицій у забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області**» – розроблено пропозиції щодо моделювання інвестиційних ризиків економічного розвитку сільськогосподарських підприємств області; розроблено кадастрову систему на право інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств; сформовано стратегічні напрями інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

При оцінці інвестиційних проектів у сільськогосподарських підприємствах інтенсивність ризику може бути незначна (0,1), нормальна (0,3), припустима (0,5), значна (0,7) та екстремальна (0,9). Оскільки значення норми дисконту зростає із збільшенням ступеня ризику, для забезпечення ефективності інвестиційних проектів запропоновано показник ризику (r) увести в розрахунок, коригуючи базове значення норми дисконту (d^*) за формулою:

$$d^* = d + r_p,$$

де d – безризикова ставка; r_p – премія за ризик.

При цьому, для кожного типу ризику встановлено ступінь значимості у діапазоні від 50 % (0,5) (оскільки більше значення ризику веде до відхилення інвестиційного проекту як безперспективного) до 1 % (0,01). Значимість політичного, законодавчого, інфляційного та валютного ризику охарактеризовано як 0,5 (50 %). Найменше значення надано ризикам, що виникають через людський фактор, оскільки рівень кваліфікації працівників сільськогосподарських підприємств Житомирської області оцінений як задовільний. Виходячи із зазначеного, для оцінки ризиків виробництва сільськогосподарської продукції пропонується використовувати таку формулу:

$$r = \sum_{i=1}^n k_i r_i \omega_i, \quad k_i \in \mathbb{R}^+$$

де r – величина ризику; r_i – інтенсивність i -го виду ризику; ω_i – значущість i -го виду ризику; k_i – коефіцієнт належності i -го виду ризику; n – кількість видів ризику, характерних для інвестиційного проекту.

Результати розрахунку свідчать, що значення ризику при інвестуванні у сільськогосподарські підприємства Житомирської області високе ($r = 1,4$), тому інвестиційна привабливість останніх низька, що відповідно впливає на забезпечення їх економічного розвитку.

Для оптимізації інвестиційних процесів у аграрній сфері на основі врахування інвестиційних ризиків та збалансування періоду окупності витрат й рівня рентабельності підприємств пропонується створення кадастрової системи на право інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирської області (рис. 4).

Рис. 4. Модель кадастрової системи на право інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області

Побудовано рівняння залежності ефективності реалізації інвестиційних проектів у рамках роботи Інвестиційно-кадастрового відділу (Y) від коефіцієнта окупності адміністративних витрат (X_1) та коефіцієнта оборотності оборотних коштів (X_2):

$$Y = 10,53 + 1,485 \times X_1 - 0,910 \times X_2$$

Коефіцієнт детермінації при цьому становить $D = 0,975$ і показує, що на 97,5 % зміни ефективності реалізації інвестиційних проектів залежать від зміни коефіцієнта окупності адміністративних витрат та коефіцієнта оборотності оборотних коштів. Встановлено, що зі збільшенням коефіцієнта окупності адміністративних витрат на 1 % рівень рентабельності інвестицій збільшується від 0,49 % до 0,64 %; зі збільшенням коефіцієнта оборотності оборотних коштів на 1 % рівень рентабельності інвестицій змінюється від -0,15 % до -0,09 %.

У контексті даного дослідження визначено потребу в інвестиційному забезпеченні економічного розвитку СВК «Ружинський» Ружинського району

Житомирської області. Побудовано економіко-математичну модель оптимізації посівних площ сільськогосподарських культур, цільовою функцією якої обрано максимум прибутку на 1 га посівної площі. Це дозволило розрахувати оптимальні площі посівів найбільш прибуткових сільськогосподарських культур, які доцільно вирощувати у СВК «Ружинський» за відповідного ресурсного забезпечення. Отримані результати свідчать, що за однакового розміру інвестиційних вкладень, але застосовуючи різні технології виробництва продукції, можна отримати різні економічні результати та рівень прибутку, а саме: при залученні інвестицій у розмірі 22541,8 тис. грн за умови задовільного ресурсного забезпечення підприємства на площі посіву 3139,2 га прибуток становитиме 6770,3 тис. грн; при застосуванні прогресивних технологій та високому ресурсному забезпеченні підприємства за тих же обсягів інвестицій (22541,8 тис. грн) на площі 2892,1 га прибуток складе 9601,6 тис. грн.

З метою визначення стратегічних для інвестування галузей сільськогосподарських підприємств Житомирської області здійснено їх ранжування за середнім інтегральним показником інвестиційної привабливості, а також враховано розподіл пріоритетів розвитку аграрної сфери Житомирщини в контексті формування конкурентоспроможного аграрного сектора економіки. До зони стратегічної інвестиційної привабливості, достатньої для забезпечення економічного розвитку підприємств (середній інтегральний показник становить 17,5) віднесено галузі: зерновиробництво, скотарство, свинарство, картоплярство та буряківництво. До зони середньої інвестиційної привабливості (середній інтегральний показник складає 8,47) належать садівництво, м'ясне птахівництво та вирощування соняшнику (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл галузей сільськогосподарських підприємств Житомирської області за зонами інвестиційної привабливості

Галузь сільського господарства	Середній інтегральний показник	Зона інвестиційної привабливості
Зерновиробництво	19,5	Стратегічна
М'ясне скотарство та свинарство	19,2	
Картоплярство	18,3	
Вирощування цукрових буряків	17,8	
Молочне скотарство	12,7	
Садівництво	9,12	Середня
Птахівництво (м'ясне)	8,24	
Вирощування соняшнику	8,06	
Рибне господарство	6,47	Низька
Виноградарство	5,7	
Виробництво яєць	5,1	
Овочівництво	4,2	

У сфері інвестиційної політики сільськогосподарських підприємств необхідно забезпечити реалізацію таких пріоритетних інституціональних заходів: фіскальне стимулювання політики реінвестування доходів; зниження бар'єрів входження на фінансовий ринок, забезпечення вільного руху капіталів

і прибутків; створення нормативної бази для заохочення вкладення довгострокових фінансових інвестицій; спрощення режиму реєстрації іноземних та вітчизняних інвесторів.

Найбільш точно зміну динаміки інвестиційних надходжень характеризує поліноміальна лінія тренду у п'ятій степені, на основі якої протягом 2006–2011 рр. зроблено прогноз параметрів інвестування економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області до 2017 р. (рис. 5).

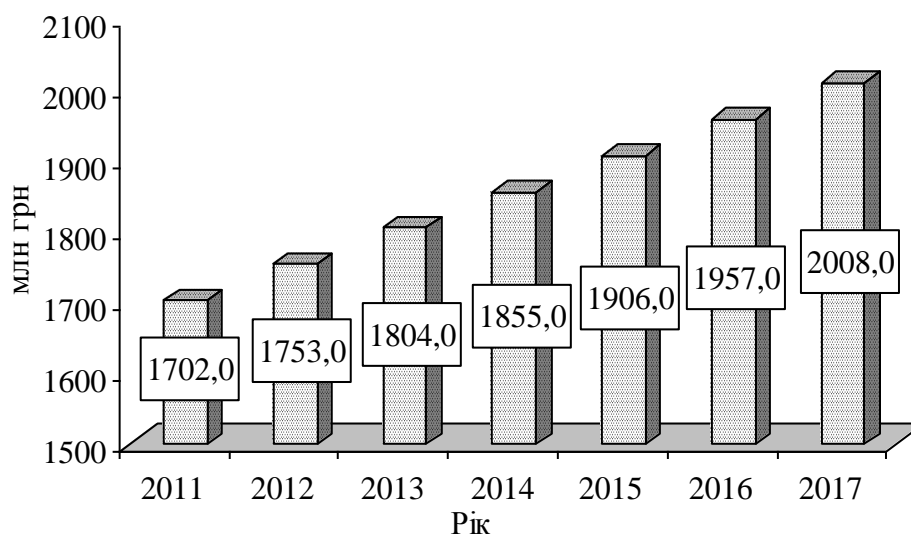

Рис. 5. Динаміка прогнозних параметрів інвестування економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області

Отже, результати прогнозування вказують на зростання обсягів інвестування в сільськогосподарські підприємства Житомирської області за період 2011–2017 рр. зросте на 265,8 млн грн або на 15,4 %, що призведе до покращення показників виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств. Масштаби діяльності підприємств зростатимуть на 9,2 % або до рівня 4203,6 тис. грн у розрахунку на 1 підприємство; рівень інтенсивності виробництва – на 3,8 % або до рівня 3,0 тис. грн у розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь; середньорічний рівень продуктивності праці – на 3,3 % і складе 95,9 тис. грн; прибуток – на 28,2 % і становитиме 463,0 тис. грн в розрахунку на 1 підприємство.

ВИСНОВКИ

Отримані результати дисертаційного дослідження дозволили сформулювати висновки та практичні рекомендації щодо поліпшення інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств:

1. Теоретично доведено, що в сучасних умовах основним інструментом механізму реалізації стратегічних цілей економічного розвитку підприємства є інвестиції, під якими слід розуміти усі види капіталу, що вкладається

юридичними та фізичними особами для одержання економічного, соціального та екологічного ефекту. Інвестування визначено як процес вкладання всіх видів капіталу в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для досягнення поставленої мети. Результативність інвестування визначається ефективністю інвестицій – співвідношенням результатів інвестування і витрат інвестиційних ресурсів на їх отримання, яке забезпечує максимальний вихід якісної (екологічно безпечної) продукції з одиниці застосовуваних ресурсів. Економічна ефективність інвестицій перебуває у тісному зв'язку з соціальною та екологічною ефективністю.

2. Слід вважати доцільним розширення методичної бази оцінки рівня інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств, що враховує комплексне використання критеріїв, індикаторів та показників, зокрема обсягу та структури інвестиційних ресурсів, розміру виробничих витрат на одиницю площі, коефіцієнта окупності витрат, яка дозволить встановити об'єктивність процесу інвестування економічного розвитку сільськогосподарських підприємств.

3. Ідентифіковані проблеми, що стримують економічний розвиток сільськогосподарських підприємств Житомирської області, якими є брак фінансових ресурсів для ведення господарської діяльності; недостатній рівень професійної підготовки керівників, передусім, з питань застосування сучасних технологій виробництва продукції, організації та управління праці; енерго- та ресурсозатратні технології виробництва продукції; високий ступінь морального та фізичного зносу техніки й устаткування; низький рівень забезпеченості інформаційними ресурсами та співробітництва з суб'єктами ринкової інфраструктури; недостатня участь сільськогосподарських підприємств в інтеграційних процесах (за горизонтальним та вертикальним векторами).

4. Встановлено, що визначальними чинниками інвестування економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області слід вважати: фізичний розмір підприємства; масштаби його господарської діяльності; рівень інтенсивності та ефективності виробництва. Аналіз показників групувань вказує на те, що зростання числового виразу даних факторів призводить до збільшення обсягів інвестування у сільськогосподарські підприємства у 2,4 раза.

5. Доведено, що діагностику інвестиційних ризиків економічного розвитку сільськогосподарських підприємств слід здійснювати за допомогою методики, в основі якої є ідентифікація, системне врахування та кількісна оцінка політичних, правових та фінансово-економічних ризиків. При оцінці інвестиційних проектів у сільськогосподарських підприємствах інтенсивність ризику може бути незначна (0,1), нормальна (0,3), припустима (0,5), значна (0,7) та екстремальна (0,9). Значення ризику при інвестуванні у сільськогосподарські підприємства Житомирської області високе ($r = 1,4$), що вказує на їх низьку інвестиційну привабливість.

6. Вибір стратегічних для інвестування галузей сільського господарства пропонується здійснювати на основі їх ранжування за середнім інтегральним показником інвестиційної привабливості. Дієвими напрямками інвестиційного

забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області є поліпшення стану, рівня забезпеченості та використання активної частини основних засобів даних підприємств. При цьому, стратегічними для інвестування галузями сільськогосподарських підприємств Житомирської області є зерновиробництво, скотарство, свинарство, картоплярство та буряківництво (середній інтегральний показник інвестиційної привабливості даних галузей становить 17,5).

7. Формування організаційного механізму інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств у зоні радіаційного забруднення робить доцільним надання цим територіям особливого нормативно-правового статусу, зміну фіскальної політики, впровадження стратегії системного відродження сільських територій. Реалізація розроблених пропозицій є можливою в межах комплексної державної програми щодо зменшення податкового тиску на підприємницькі структури, які вкладають інвестиції в аграрну сферу радіаційно забруднених територій.

8. Обґрунтовано, що управління релевантними інформаційними потоками, виділення тренда зміни значень фактора ризику та визначення його сезонних коливань, виокремлення випадкової складової варіаційного ряду, аналіз та інтерпретацію отриманих результатів для економічного розвитку сільськогосподарських підприємств забезпечить розроблений алгоритм моніторингу ризиків. Кадастрова система на право інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств сприятиме оптимізації інвестиційних процесів у аграрній сфері на основі врахування інвестиційних ризиків та збалансування періоду окупності витрат й рівня рентабельності.

9. Реалізація цілей економічного розвитку сільськогосподарських підприємств стане можливою за рахунок їх інвестиційного забезпечення, стратегічними напрямками якого є: створення інвестиційних фондів; розширення кредитування за державними гарантіями; удосконалення лізингової діяльності та державної підтримки щодо впровадження інновацій у виробництво; формування механізму підтримки інвестування особистих селянських господарств. Комплексна дія та впровадження в практику господарювання розроблених у дослідженні заходів дасть можливість значно поліпшити рівень інвестування сільськогосподарських підприємств Житомирської області.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Ходаківський В. М. До шляхів подолання інвестиційної кризи в сільському господарстві / В. М. Ходаківський, Л. Д. Павловська // Аграрна економічна освіта в розбудові конкурентоспроможного сільського господарства України : зб. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2009. – С. 586–593 (*Особистий внесок автора*: розроблено рекомендації щодо подолання інвестиційної кризи в сільському господарстві, 0,3 друк. арк.).

2. Ходаківський В. М. Перебудова системи відносин учасників процесу інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирщини / В. М. Ходаківський // Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнол. ун-ту. Сер. : Екон. науки. – 2010. – № 1 (9) – С. 361–365 (0,49 друк. арк.).

3. Ходаківський В. М. Інноваційний підхід до залучення інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області / В. М. Ходаківський // Наук. вісн. Львівського нац. ун-ту вет. медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. – 2010. – Т. 12, № 1 (43). – С. 594–599 (0,55 друк. арк.).

4. Ходаківський В. М. Пріоритети інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирщини в сучасних умовах господарювання / В. М. Ходаківський // Формування ринкової економіки. – 2010. – Спец. вип. : Економіка підприємства: теорія і практика, Ч. 2. – С. 369–376 (0,63 друк. арк.).

5. Ходаківський В. М. Пріоритетні напрями інвестування в сільськогосподарські підприємства Житомирської області / В. М. Ходаківський // Наук. вісн. Львівського нац. ун-ту вет. медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького. – 2011. – Т. 13, № 1 (47). – С. 335–340 (0,52 друк. арк.).

6. Ходаківський В. М. Інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств радіаційно-забруднених територій Житомирської області / В. М. Ходаківський // Вісн. Сумського нац. аграр. ун-ту. Сер. : Економіка і менеджмент. – 2013 – Вип. 6 (57). – С. 177–180 (0,31 друк. арк.).

7. Ходаківський В. М. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах ризику [Електронний ресурс] / В. М. Ходаківський // Економіка. Управління. Інновації / Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. – 2013. – №1 (9). – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2013_1/pdf/13hvmvyr.pdf (0,42 друк. арк.)

В інших виданнях:

8. Ходаківський В. М. Іноземні інвестиції в економічний розвиток Житомирської області / В. М. Ходаківський // Формування стратегії розвитку регіонального АПК : матеріали четвертої міжфак. наук.-практ. конф. молодих вчених, 30 трав. 2008 р. – Житомир : ДАУ, 2008. – С. 257–260 (0,35 друк. арк.).

9. Ходаківський В. М. Інвестиційний клімат в аграрному секторі економіки України / В. М. Ходаківський // Формування стратегії розвитку регіонального АПК : матеріали п'ятої міжфак. наук.-практ. конф. молодих вчених, 28 трав. 2009 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2009. – С. 172–175 (0,29 друк. арк.).

10. Ходаківський В. М. Інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирщини: сучасний рівень та пріоритети / В. М. Ходаківський, Л. Д. Павловська // Обліково-аналітичне та фінансове забезпечення розвитку АПК України: проблеми і перспективи : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 40-річчю екон. ф-ту, 25–26 листоп. 2010 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2010. – С. 92–96 (*Особистий внесок автора*: проведено аналіз сучасного рівня та охарактеризовано пріоритети інвестиційного

забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирської області, 0,33 друк. арк.).

11. Ходаківський В. М. Проблеми інвестування в сільськогосподарські підприємства Житомирщини та шляхи їх подолання / В. М. Ходаківський // Формування стратегії розвитку регіонального АПК : матеріали шостої міжфак. наук.-практ. конф. молодих вчених, 14 трав. 2010 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2010. – С. 29–31 (0,36 друк. арк.).

12. Ходаківський В. М. Схема залучення інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирщини / В. М. Ходаківський, Л. Д. Павловська // Зрівноважений розвиток регіонів в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Житомир : ПП «Рута», 2010. – С. 163–166 (*Особистий внесок автора*: розроблено схему залучення інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області, 0,31 друк. арк.).

13. Ходаківський В. М. Інвестування аграрного сектора економіки як фактор стимулювання зайнятості у галузі / В. М. Ходаківський // Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : матеріали п'ятої Міжнар. наук.-практ. конф., 24 листоп. 2011 р. : у 2 ч. – К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – Ч. 2. – С. 273–283 (0,76 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Ходаківський В. М. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Житомирський національний агроекологічний університет Міністерства аграрної політики та продовольства України, Житомир, 2013.

У дисертації досліджено теоретико-методологічні і науково-практичні аспекти інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Удосконалено трактування понять «інвестиції», «інвестування» та «ефективність інвестицій». Ідентифіковано особливості та чинники, що негативно впливають на інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств та підвищують ступінь його ризику.

Запропоновано методичний підхід до інтегральної оцінки інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств з метою диференціації його стратегічного (високого), середнього та низького рівня. Розроблено кадастрову систему на право інвестиційного забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області.

Ключові слова: інвестиції, інвестування, економічний розвиток, інвестиційне забезпечення, ефективність інвестицій, залучення інвестицій.

АННОТАЦИЯ

Ходаковский В. Н. Инвестиционное обеспечение экономического развития сельскохозяйственных предприятий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Житомирский национальный агроэкологический университет Министерства аграрной политики и продовольствия Украины, Житомир, 2013.

Диссертация посвящена исследованию теоретических, методологических и практических аспектов инвестиционного обеспечения экономического развития сельскохозяйственных предприятий. Уточнено понятие «инвестиции», «инвестирование» и «эффективности инвестиций». Эффективность инвестиций в контексте обеспечения экономического развития сельскохозяйственных предприятий следует рассматривать как соотношение результатов инвестирования и расходов инвестиционных ресурсов на их получение, которое обеспечивает максимальный выход качественной (экологически безопасной) продукции с единицы применяемых ресурсов при условии рационального использования последних. Усовершенствована методика оценки уровня инвестиционного обеспечения сельскохозяйственных предприятий на основе комплексного использования критериев, индикаторов и показателей, в частности объема и структуры инвестиционных ресурсов, размера производственных затрат на единицу площади, коэффициента окупаемости затрат. Усовершенствован методический подход к диагностике инвестиционных рисков экономического развития сельскохозяйственных предприятий на основе идентификации, системного учета и количественной оценки политических, юридических и финансово-экономических рисков.

Проблемами, которые препятствуют экономическому развитию сельскохозяйственных предприятий Житомирской области, в т. ч. и в контексте их инвестиционного обеспечения, являются: недостаток финансирования для эффективного ведения хозяйственной деятельности; недостаточный уровень профессиональной подготовки руководителей, прежде всего, по вопросам применения современных технологий производства продукции, организация и управление трудовыми ресурсами; высокая степень морального и физического износа техники и оборудования; низкий уровень обеспеченности информационными ресурсами и сотрудничества с субъектами рыночной инфраструктуры; недостаточное участие сельхозпредприятий в интеграционных процессах. Основными факторами активизации инвестирования экономического развития сельскохозяйственных предприятий Житомирской области являются физический размер предприятия, масштабы его хозяйственной деятельности, уровень интенсивности и эффективности производства. Учитывая особенности инвестиционного обеспечения сельскохозяйственных предприятий радиационно-загрязненных территорий, обоснована необходимость придания особого нормативно-правового статуса этим территориям, изменения фискальной политики, внедрение стратегии системного возрождения сельских территорий.

Для оптимизации инвестиционных процессов в аграрной сфере на основе учета инвестиционных рисков и сбалансирования периода окупаемости затрат, уровня рентабельности разработана кадастровая система на право

инвестиционного обеспечения экономического развития сельскохозяйственных предприятий Житомирской области. Эффективность функционирования данной системы подтверждено результатами корреляционно-регрессионного моделирования, результативным показателем которого выбран уровень эффективности инвестиционных проектов сельскохозяйственных предприятий, а факторными – коэффициент окупаемости административных затрат и коэффициент оборачиваемости оборотных средств.

Разработан алгоритм мониторинга рисков для экономического развития сельскохозяйственных предприятий обеспечит управление релевантными информационными потоками, выделение тренда по изменению значений фактора риска и определение его сезонных колебаний, выделение случайной составляющей вариационного ряда, анализ и интерпретацию полученных результатов. Стратегическими направлениями инвестиционного обеспечения экономического развития сельскохозяйственных предприятий являются улучшение состояния, уровня обеспеченности и использования активной части основных средств.

Ключевые слова: инвестиции, инвестирование, экономическое развитие, инвестиционное обеспечение, эффективность инвестиций, привлечения инвестиций.

SUMMARY

Khodakivskiy V. Investment support economic development of farms. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics in Specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (according to the types of economic activities). – Zhytomyr National Agroecological University of the Ministry of Agrarian Policy and Foodstuffs of Ukraine, Zhytomyr, 2013.

The thesis highlights the investigation into the theoretical, methodological, scientific and practical aspects of the investment supply of the economic development of agricultural enterprises. The author suggests his own interpretation of such concepts as investments, investing and investment efficiency. The author also identifies the peculiarities and factors which influences negatively the investment supply of agricultural enterprises and increases their risk level.

The thesis suggests the methodical approach to the integral assessment of the investment supply of the economic development of agricultural enterprises with the aim of differentiating its strategic (high), medium and low levels. The cadastre system related to the right to the investment supply of sustainable development of Zhytomyr oblast agricultural enterprises is developed.

Key words: investments, investing, economic development, investment supply, investment efficiency, investment attraction.

Підписано до друку 16.07.2013.
Папір друкарський. Друк офсетний
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 0.9. Формат 60x90/16
Наклад 100 примірників. Зам. № _____
Віддруковано з готових оригінал-макетів автора
у Житомирському комунальному книжково-газетному видавництві «Полісся»,
10008, м. Житомир, вул. Шевченка 18-а
Реєстраційне свідоцтво: серія ЖТ № 5 від 26.02.2004 р.